

Arviointikertomus 2016

Tarkastuslautakunta 24.5.2017
Kunnanvaltuusto 29.5.2017

1. Johdanto

Mikäli lukija on kiireinen, niin kannattaa lukea tämän johdannon lisäksi ainakin tiivistelmä.

Tämä arviointikertomus on valtuustokauden 2013 – 2017 tarkastuslautakunnan viimeinen arviointikertomus ja sen hyväksyminen viimeinen työ. Tarkastuslautakuntamme toimikausi käytännössä päättyy tilinpäätöksen 2016 hyväksyntään ja arviointikertomuksen 2016 tiedoksi saattamiseen valtuustolle 29.5.2017. Vuoden 2017 arvioinnista huolehtii 5.6.2017 valittava uusi tarkastuslautakunta.

Tämä asiakirja muodostuu johdannon lisäksi tiivistelmä, tarkastuslautakunta ja sen toiminta, tilinpäätöksen toteutuksen arviointi, Toivakka-tarinan arviointi, muut arvioinnit ja lopetus -lukuista.

Tiivistelmälukuun on koottu keskeisimmät havainnot asiakirjasta. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta -luku kertoo lautakunnan tehtävästä, kokoonpanosta, sen toiminnasta arviointitoiminnassa ja arviointitoiminnasta saadusta palautteesta. Pääaluku tilinpäätöksen toteutuksen arviointi kertoo pitkälti tilinpäätösasiakirjan ryhmittelyä noudattaen tarkastuslautakunnan arvioinnin tuloksista. Tilinpäätösasiakirjan loppuun lisätyn Toivakka-tarinan arviointi on eroteltu omaksi luvukseksi sen merkittävyyden takia. Muut arvioinnit -luku kertoo lautakunnan muista havainnoista. Lopetus -luvussa on toimenpide-ehdotus valtuustolle allekirjoituksineen.

Tarkastuslautakunnan tehtävästä kertova yksityiskohtainen tietopaketti on luettavissa Kuntaliiton nettisivulta kohdasta tarkastus ja valvonta.

Tämä arviointikertomus on kirjoitettu kriittisessä hengessä vuoden 2015 arviointikertomuksen tavoin. Tasapainon vuoksi on hyvä samalla lukea rinnan kunnan tilinpäätös 2016 -asiakirjaa, joka on kirjoitettu hyvin positiivisessa hengessä.

Antoisia lukuhetkiä!

2. Tiivistelmä

Toivakan kunnan neljäs peräkkäinen ylijäämäinen tilinpäätös antaa aihetta ansaittuun tyytyväisyyteen. Paljon saatiin aikaan, mutta silti moni asia siirtyi seuraavalle vuodelle. Kunnan elinvoimaisuuden kannalta keskeisimmissä tavoitteissa asukas- ja yritysmäärän sekä työpaikkojen määrän kasvattamisessa ei päästy tavoitteisiin.

Talousarvio-tilinpäätösprosessi tulee uudistaa niin, että prosessi hoituu laadukkaasti ja oikea-aikaisesti. Tilinpäätöksen paikkailusta hyväksynnän jälkeen on päästävä eroon. Kuntalaisten hyvinvointikertomus valtuustokaudelta on käsitelty arviointikertomuksen valmistumiseen mennessä vain perusturvalautakunnassa.

Kunnan toiminnan keskeinen haaste on ollut ja on yhä johtaminen - erityisesti strateginen johtaminen, jonka puutteiden seurauksena keskeisiä talousarvioon ja Toivakka-tarinaa kuuluvia tavoitteita ja toimenpiteitä on jäänyt toteutumatta. Kunnanhallitus on toiminut lähinnä rutiiniasioiden päätöksentekoaikana, missä se on onnistunut hyvin. Kunnanhallitus ei ole käsitellyt kuntastrategiaa asian edellyttämällä tavalla. Toki asia on ollut esillä päätöskokousten asioiden listalla osana talousarvio-, tilinpäätös- ja raportointiprosessia.

Kunnan keskeisimmiksi onnistumisiksi voidaan todeta taloudellisen kokonaistuloksen lisäksi kunnan teknisen varikon, Toivakka-talon ja koulukeskuksen C-osan rakennushankkeiden laadukas ja taloudellinen toteuttaminen. Erityisen kiitoksen ansaitsee rakennushankkeita valvonut rakennuttajakonsultti Kimmo Koskela.

Vuosi 2016 ja koko valtuustokausi meni tyydyttävästi, vaikka edellytykset parempaan olivat olemassa. Syyt siihen, miksi Toivakka ei ole kasvanut Jyväskylän seudun kasvun mukana, tulee selvittää.

Kunnan työntekijät, luottamushenkilöt ja kuntalaiset ovat tehneet parhaansa Toivakan ja toivakkalaisten hyvän elämän ja tulevaisuuden turvaamiseksi, josta ansaitut kiitokset.

3. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta arvioinnissa

3.1. Tehtävä arvioinnissa

Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida valtuuston hyväksymän talousarvion ja kuntastrategian toteutumista, kunnan ja kuntakonsernien toimintojen ja talouden toteutumia, antaako toimintakertomuksessa esitetty selvitys riittävät tiedot valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja onko toteuttaminen ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Tarkastuslautakunnan työ on ensisijaisesti arviointia eli tiedon tuottamista valtuustolle siitä, onko sen tahtoa noudatettu. Näkökulma arvioinnissa on suunnitelmallisuus, objektiivisuus, luotettavuus, toiminnan kehittäminen sekä kunnan ja valtuuston näkökulmasta olennaisiin asioihin keskittyminen. Se, miten lautakunta tässä työssä on onnistunut, jää valtuuston ja lukijoiden arvioitavaksi.

3.2. Kokoonpano

Lautakunnan kokoonpano, seurantakohteet ja esteellisyydet olivat arviointikertomuksen valmistumishetkellä:

puheenjohtaja Juha Juusela kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, keskushallinto ja Kiinteistöosakeyhtiö Toivakanhaka. Esteellinen Toivakan Lämpö Oy, Keski-Suomen Verkkoholding Oy ja Keski-Suomen Valokuituverkot Oy.

varapuheenjohtaja Varja Oksanen kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, keskushallinto ja tytäryhtiöt. Esteellinen perusturva ja tekninen lautakunta.

jäsen Ahti Heinonen tekninen lautakunta ja ympäristöjaosto. Ei esteellisyyksiä.

jäsen Ritva Nyppynen perusturvalautakunta. Ei esteellisyyksiä.

jäsen Topi Saarelainen. Esteellinen perusturvalautakunta, sivistystoimen lautakunta ja tekninen lautakunta.

Esteelliset henkilöt eivät ole osallistuneet arviointikertomuksen esteellisten osien arviointiin.

Lautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut **palvelusihteeri Heli Manninen**.

Kunnanvaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan kilpailuttamana kunnan lakisääteiseksi tilintarkastusyhteisöksi vuosille 2016 – 2019 Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy:n, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii **JHT Timo Nuutinen**. Hän on toiminut myös tytäryhtiöiden Kiinteistöosakeyhtiö Toivakanhaka ja Toivakan Lämpö Oy:n tilintarkastajana. Tilintarkastaja on osallistunut 11 kertaa tarkastuslautakunnan kokouksiin arviointikaudella syyskuu 2016 - keuhä 2017. Tilintarkastaja on raportoinut toiminnastaan kokouksissa. Tilintarkastaja antoi tarkastuslautakunnalle 18.5.2017 tilintarkastusraportin, tilintarkastuspöytäkirjan ja tilintarkastuskertomuksen.

3.3. Arviointitoiminta

Lautakunnan arviointi perustui pääasiassa tilinpäätös- ja toimintakertomus asiakirjaan, mutta myös toimielinten pöytäkirjoihin, haastatteluihin, lautakunnan jäsenten havaintoihin, tilintarkastajan antamaan informaatioon sekä muista lähteistä saatuun informaatioon.

Lautakunta haastatteli kokouksissaan rakennuttajakonsultti Kimmo Koskelaa ja rakennustyöryhmän edustaja Lauri Niemeä, sivistystoimenjohtaja Juhani Holopaista ja va. kirjastonjohtaja Katariina Siirosta, päivähoitojohtaja Neija Lepistöä ja vapaa-aikasihteeri Satu Paalasta, valtuuston puheenjohtaja Tapio Salmea ja perusturva-johtaja Anu Pihliä, kunnanjohtaja Pirkko-Liisa Vesteristä ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Sakari Ainalia, vt. tekninen johtaja Jukka Paalasta sekä kunnanjohtaja Pirkko-Liisa Vesteristä, vt. hallintojohtaja Eero Raittilaa ja talous- ja hallintosihteeri Henna Breiliniä.

3.4. Arviointitoiminnasta saatu palaute

Tarkastuslautakunta on saanut palautetta siitä, että lautakunta tekee liian tarkkaa työtä, käsittelee asioita liian yksityiskohtaisesti, kokousta liikaa, tekee liian pitkiä arviointikertomuksia ja tuo esille kunnan maineen kannalta kielteisiä asioita. Lautakunta katsoo osan saamastaan palautteesta johtuvan siitä, että kritiikin esittäjät eivät ole sisäistäneet lautakunnan tehtävää. Lautakunnan tehtävä ei ole markkinoida kuntaa tai jättää kertomatta havaitsemansa epäkohdat. Lautakuntaa sitoo sama virkavastuu kuin johtavia viranhaltijoita ja muita toimielimiä. Toimivan johdon ja tarvittaessa toimielimien on puututtava ikäviinkin asioihin. Kunta voi parantaa mainettaan avoimella epäkohtien käsittelyllä ja ripeillä korjaavilla toimenpiteillä.

Ote kunnanvaltuuston hyväksymästä (Kv 14.11.2016 § 73) kunnanhallituksen selvityksestä tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa tekemistä havainnoista:

"Kunnan johtoryhmä on muistiossaan 2.6.2016 todennut arviointikertomuksesta seuraavaa:

"Johtoryhmä on tyrmistynyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta. Arviointikertomus sisältää kirjoittajien omia mielipiteitä ja sävy on erittäin negatiivinen, se sisältää perustelematonta ja virheellistä tietoa sekä on osittain poliittinen asiakirja. Se ei ole arviointia pelkästään siitä, onko valtuuston tahtoa noudatettu, se ei ole objektiivinen, luotettava, eikä se edistä kunnan vetovoimaisuutta.

Johtoryhmä toteaa, ettei arviointikertomuksesta myöskään välity kiitos, joka kuuluu koko henkilökunnalle siitä, että kunta teki kolmannen perättäisen positiivisen tuloksen. Kunnassa moni asia on kehittynyt ja kehittymisestä on viestitty myös ulospäin. Tämä ei näy arviointikertomuksessa, vaan se vesittää lähes kaiken kehittämistyön."

Tarkastuslautakunta kiittää saamastaan rakentavasta palautteesta ja ottaa sen huomioon toiminnassaan sekä ehdottaa tutustumaan tarkastuslautakunnasta annettuihin suosituksiin ja ohjeisiin Kuntaliiton nettisivuilla kohdassa tarkastus- ja valvonta.

4. Tilinpäätöksen toteutumisen arviointia

Kunnanhallitus hyväksyi 27.3.2017 ensimmäisen kerran Toivakan kunnan tilinpäätös 2016 -asiakirjan. Kunnanjohtaja lähetti tämän jälkeen lautakunnalle ja tilintarkastajalle useita niiden pyytämiä täydennyksiä, joita ei voitu

lopulta pitää vähäisinä ns. teknisinä korjauksina. Siksi kunnanhallitus hyväksyi täydennetyn kymmenillä sivuilla kasvaneen tilinpäätös 2016 -asiakirjan uudelleen 15.5.2017.

Merkittävimmät lisäykset 27.3.2017 hyväksytyyn tilinpäätökseen olivat seuraavat:

- kunnanhallituksen ja teknisen lautakunnan toteumavertailuun on lisätty kappale "sisäinen valvonta ja riskienhallinta"
- vesihuoltoon on lisätty vesihuollon toimintakertomus
- tilinpäätökseen on lisätty erittelyt kunnan omistamista osakkeista ja vakuuksista ja vastuista
- Toivakka-tarinan toteutuminen

Toivakan kunnan 15.5.2017 tilinpäätös 2016 -asiakirja täyttää lautakunnan näkemyksen mukaan lähes täysin yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta -asiakirjassa mainitut vaatimukset. Kunnanhallitus hyväksyi 22.5.2017 henkilöstökertomuksen, joka täydentää tilinpäätöksen riittämätöntä henkilöstöosuutta. Kuntalaisten hyvinvoinnista kertova hyvinvointikertomusta on käsitelty vain perusturvalautakunnassa 16.5.2017 tämän kertomuksen valmistumiseen mennessä.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunta laatii tilinpäätöksen ja siihen läheisesti kuuluvat muut raportit vuosittain maaliskuun loppuun mennessä sekä laatii kuntalaisille nykyistä laajemman kertomuksen kunnan varojen käytön taloudellisuudesta, tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta.

4.1. Kunnan talous

Kunnan ja kuntakonsernin velka on kohtuullisella tasolla ja mahdollistaa järkevät investoinnit. Koron nousulta suojautuminen on vielä toteumattomalta osalta täytäntöönpanoa vaille valmis. Kunnan antamien takausten määrä on noin 4 M€, josta summasta noin 3,4 M€ kohdistuu Keski-Suomen Verkkoholding Oy:n lainojen takaukseen. Kunnan tulee kaikin keinoin hyödyntää omassa toiminnassaan ja markkinoinnissaan takauksen turvin rakennetun valokuituverkon.

Osa talousarvion tulo- ja menoarvioiden muutoksista, ylityksistä ja alituksista ei ole hyväksytty talousarviovuoden aikana tai edes tilinpäätöksen allekirjoitukseen mennessä. Osa muutoksista on jäänyt perustelematta. Kunnanhallitus on hyväksynyt viimeiset muutokset 22.5.2017 kokouksessaan valtuuston hyväksyttäväksi.

Johtavat viranhaltijat ovat seuranneet talouden toteutumista vain taloushallinnon antamin raportein, koska heillä ei ole ollut tunnuksia taloushallintojärjestelmään. Tämän epäkohdan korjaaminen on käynnistetty.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että lautakuntien ja kunnanhallituksen tulee käsitellä talousasiat kustannuspaikkatasolla talousarvion laadinnassa, raportoinnissa ja tilinpäätöksessä, vaikka asiat esitetään kunnanvaltuustolle usein vain karkeammalla tasolla.

4.2. Sisäinen valvonta

Lainaus hallituksen tilinpäätöksessä olevasta selvityksestä:

"Kunnanhallituksen toimialalla tehtiin vuoden 2016 aikana yhteensä 14 keskeistä sisäisen valvonnan havaintoa. Henkilöstöorganisaatioon ja henkilöstön osaamiseen liittyi yhteensä neljä huomiota, joista kolme liittyi henkilös-

töorganisaation ohuuteen, mikä on yksi kunnan merkittävimmistä riskitekijöistä. Kunnan avainhenkilöriskien eliminointia täytyy kehittää huomioiden, että avainhenkilöitä on kaikilla organisaation tasoilla, ei ainoastaan johtotasolla. Tämä on keskeinen osa pienen kunnan riskienhallintaa. Lisäksi henkilöstön tehtävänkuvaukset ja toimivallan määrittely (TVA, tehtävien vaativuuden arviointi) on kunnassa vielä kesken.

Monet sisäisen valvonnan huomioidut liittyvät myös erilaisten työkalujen, ohjeiden tai raportointikäytänteiden puutteellisuuteen. Kunnan ulkopuolisten vaikutusten arviointiin ja analysointiin ei ole työkaluja kunnassa. Kuntakonsernin seuranta-, valvonta- ja raportointikäytännöissä sekä omistajaohjauksessa on myös parannettavaa. Lisäksi henkilöstön rekrytointiprosessin kuvaus ja rekrytointin ohjeistus, tiedotussuunnitelma ja –ohjeistus (pl. kriisiviestintäsuunnitelma) sekä sopimusohjeistus puuttuvat.

Talouteen, investointeihin ja omaisuuteen liittyvinä havaintoina huomioitiin, että kunnan investointisuunnitelman taloudellisten vaikutusten laskelmat ovat puutteellisia, minkä vuoksi investointipäätösten tekeminen on tapahtunut kunnassa osin riittämättömän tiedon varassa. Talouden suunnitteluun ja analysointiin ei ole tarpeeksi monipuolisia analyysityökaluja, mikä kaventaa erityisesti johtavien viranhaltijoiden mahdollisuuksia seurata taloutta ja johtaa taloustietoon pohjaten. Havaittiin myös, että kunnan omaisuuden luettelointi on erittäin puutteellista.

Sisäisen valvonnan havainnot kunnanhallituksen alaisella toimialalla on kirjattu ja toimialan vastuhenkilöt ovat niistä tietoisia. Kaikkiin vuonna 2016 havaittuihin riskeihin pystytään pureutumaan vuoden 2017 aikana joko suoraan korjaavin toimenpitein tai suunnitelmatasolla.”

Kunnanhallitus ei ole käsitellyt yksityiskohtaista sisäisen valvonnan raporttia. Sisäisen valvonnan raportointi toimielimille on puutteellista ja takapainoista.

Tarkastuslautakunta yhtyy lainauksen havaintoihin ja ehdottaa,

- että siinä mainittujen 14 keskeisen havainnon epäkohdan poistamiseksi laaditaan suunnitelma, jonka toteutumisesta raportoidaan kunnanvaltuustolle ja
- että toimielimet käsittelevät sisäisen valvonnan raportit viivytyksettä jo talousarviovuoden aikana.

4.3. Kuntakonserni

Kunta ei ole asettanut talousarviossa 2016 tytäryhtiöilleen tavoitteita, joten niiden toteutumista ole voitu arvioida. Tytäryhtiöt eivät ole toimineet ja raportoineet toiminnastaan kaikilta osin konserniohjeen mukaisesti. Puutteita on mm. osavuosi- ja vuosiraportoinnissa, riskien hallinnassa ja tilinpäätöstietojen toimittamisessa.

Kunnanhallitus on ryhtynyt vuoden 2017 alussa omistajaohjauksellisiin toimenpiteisiin Kiinteistöosakeyhtiö Toivakanhakan epäkohtien korjaamiseksi.

Toivakan Lämpö Oy:n maksu- ja taksajärjestelmä tulee päivittää.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että

- konserniohje päivitetään ja sen noudattamista valvotaan
- tytäryhtiöille annetaan selkeät kuntastrategiaa toteuttavat tavoitteet
- KOY Toivakanhakalle laaditaan hallituksen työjärjestys
- yhtiöiden avoimuutta ja tiedottamista kehitetään

4.4. Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen viidestä sitovasta tavoitteesta yksi saavutettiin neljän jäädessä toteutumatta.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen:

- Kunnan johtaminen ja päätöksenteko varmistaa Toivakka-tarinan talous- ja johtaminen osion tavoitteiden toteutumisen vuoteen 2017 mennessä.
- Hallinnon haavoittuvuuden ehkäiseminen ja ammatillisen osaamisen turvaaminen
- Hallintosäätöuudistus ja valmiussuunnitelma
- + Henkilöstön hyvinvoinnin parantaminen
- Asukasluvun palveluihin mitoitettu hallittu kasvu

Kunnanhallitus ei ole käsitellyt sisäisen valvonnan raportteja ja seurannut Toivakka-tarinan toteutumista.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että

- **kunnanhallitus huolehtii siitä, että kaikki raportit valmistuvat tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä ja ovat siten valmiita tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan arviointia varten ja**
- **kunnanhallitus ryhtyy aktiivisemmin johtamaan kuntastrategian toteuttamista**

4.5. Perusturva

Perusturvan yhdeksästä sitovasta tavoitteesta kahdeksan saavutettiin ja yhden saavuttamista ei ole voitu arvioida tunnusluvun valmistumattomuuden takia.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

- + Itsehallintouudistuksen ja Sote-uudistuksen suunnittelutyö toivakkalaisten edun mukaisesti
- + Lastensuojelun avohuollon vahvistaminen
- + Ennaltaehkäisevän työn kehittäminen
- + Vanhusten kotona asumisen tukeminen
- + Kehitysvammaisten henkilöiden arjen tukeminen
- + Perhehoidon ja omaishoidon vahvistaminen
- + Kunnan tarjoaman päihdetyön kehittäminen
- ? Erikoissairaanhoidon läheteiden väheneminen (lukua ei vielä raportoitu)
- + Työllisyyden hoidon roolin selkeyttäminen ja kehittäminen

Perusturvan sisäisen valvonnan havainnot epäkohdista, niiden johdosta tehtyjä tai tehtäviä korjaavia toimenpiteitä ei ole raportoitu.

Tarkastuslautakunta ehdottaa johto ryhtyy korjaaviin toimenpiteisiin ja toimimaan annettujen valtuuksien puitteissa.

4.6. Sivistystoimi

Kaikki sivistystoimen kahdeksan sitovaa tavoitetta saavutettiin.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen:

- + Opetussuunnitelmauudistuksen kehittäminen
- + OPS 2016 Valmistelu ja käyttöönotto määräajassa
- + Perusopetuksen pedagogisen yhteistoiminnan kehittäminen
- + Esiopetuksen pedagogisen yhteistoiminnan kehittäminen
- + Asiakastyytyväisyyden mittaaminen ja lisääminen omatoimipalvelukirjastossa
- + Vapaan sivistystyön toteutuminen 2000 opetustunnin laajuisena monipuolisena opetuskokonaisuutena.
- + Liikunnan monipuolisten toimintaedellytysten ylläpitäminen ja seurayhteistyön laajentaminen
- + Päivähoidon rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen jatkaminen

Tarkastuslautakunta toteaa sivistystoimen onnistuneen hyvin tehtävässään, mutta ylibudjetointia tulee välttää.

4.7. Tekninen toimi (pl ympäristötoimi ja vesihuoltolaitos)

Teknisen toimen yhdeksästä sitovasta tavoitteesta neljä saavutettiin, neljä jäi saavuttamatta ja yhden valtuusto päätti poistaa vuoden 2016 tavoitteista (kv 10.10.2016 § 58).

Sitovien tavoitteiden toteutuminen:

- + Teknisen toimen rakenteelliset muutokset sujuvaksi toiminnaksi
- Itäinen rantaosayleiskaava, Viisarimäen yritysalueen ja Saarinen II alueen kaavat valmistuvat
- Liikenneväylien luokittelu
- Tiedottamisen lisääminen (jätehuollossa)
- + Kirkonkylän luonnonhoitosuunnitelman toteuttaminen alkaa
- Sähköinen huoltokirja otetaan käyttöön uusien rakennusten osalta
- + Toiminnallisia säästöjä (muissa toimitilapalveluissa)
- + Kirkonkylän ilmeen kohentaminen
- Kriisiajan ruokahuollon toteutus (poistettu tavoite)

Kunnan kehittämisen keskeisin toimenpide kaavoitus ja kaavojen kunnallistekniikan toteutus ei ota edetäkseen ilman välitöntä toteuttamista odottavan rakentamishankkeen aiheuttamaa painetta. Vuosikymmeniä tärkeänä pidetty nelostien kaavoitus ei ole edennyt, vaikka kaavoitusprosessi aloitettiin jo vuonna 2007. Viisarimäen yritysalueen asemakaava ja Saarinen II asemakaavat hyväksyttiin.

Kiinteä omaisuus kuten rakennukset ja verkostot ovat pääosin rapistumassa eikä niille ole tehty uusimpia investointihankkeita lukuun ottamatta huolto- ja korjaussuunnitelmia. Uusissakin rakennuksissa huoltosuunnitelmia ei ole alettu systemaattisesti noudattaa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunnan rakennuksille laaditaan huoltosuunnitelmat, otetaan käyttöön huoltokirjat ja niiden toteutumista valvotaan ja että teknisen toimen vastuulla olevien hankkeiden ja toimenpiteiden toteutuminen varmistetaan.

4.8. Ympäristötoimi

Ympäristötoimen ainoa sitova tavoite rakennusjärjestyksen uusiminen jäi saavuttamatta.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunta kiirehtii rakennusjärjestyksen uusimista

4.9. Vesihuoltolaitos ja vesihuollon toimintakertomus

Vesihuollon sitova tavoite oli vesihuoltoverkoston tehostaminen, joka ei toteutunut.

Yksityiskohtaiset tavoitteen mukaiset toimenpiteet vuodelle 2016 olivat:

- Olevien rakennusten liittäminen vesihuoltoverkostoon
- Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden vahvistaminen
- Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys

Vesihuollon liittymismaksuja ei ole kertynyt vuodelta 2016, vaikka yksi uusi ja yksi vanha kiinteistö on liitetty vesihuoltoverkostoon. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueen vahvistaminen tapahtui vasta 10.4.2017. Työ oli aloitettu 5.6.2014, vaikka vesihuoltolaki on edellyttänyt toiminta-alueiden vahvistamista jo vuosikausia aikaisemmin. Valtuusto poisti tavoitteista vesihuollon kehittämissuunnitelman laadinnan (kv 10.10.2016 § 58) tehtäväksi myöhemmin kirkonkylän osayleiskaavan yhteydessä.

Valtuusto päätti poistaa tukkuvesialennukset (25 %) vesiosuuskunnilta vuodelle 2017, jotta vesihuoltolaitoksen tulos saataisiin lähemmäs nollatulosta. Kunta maksoi takaajana Nisulan vesiosuuskunnan lainan korkoineen ja kuluineen noin 30 000€. Vesihuollon varautumissuunnitelma valmistui tammikuussa 2017.

Kunnanvaltuusto päätti 10.10.2016 vesihuollon yhtiöittämisen selvittämisen lopettamisesta ja tarjota vesiosuuskunnille mahdollisuutta liittyä kunnan vesihuoltolaitokseen piiriin liiketoimintakaupalla. Kunnanvaltuusto hyväksyi ensimmäisen Kominojan vesiosuuskunnan liiketoimintakaupan 12.12.2016. Ennen liiketoimintakauppaa kunnan kannattaa tehdä selvitys yhdessä myyjän kanssa kaupan kohteesta eli ns. due diligence -menettely, jossa arvioidaan kaupan kohteen riskejä, vastuita ja mahdollisuuksia. Riittävää dokumentoitua selvitystä ei ole tehty eikä menettelyä muiden vastaavien kauppojen tekemiseksi ei ole luotu, vaikka on odotettavissa tehtäväksi useita vastaavia vesiosuuskuntien liiketoimintakauppoja.

Kunnanvaltuusto hyväksyi taseyksiköksi muutetun vesihuoltolaitoksen avaavan taseen 10.10.2016. Avaavassa taseessa yhtiölle ei kirjattu peruspääomalle korkoa eikä lainaosuutta. Vesihuoltolaitos sai hyväkseen poistomasan, kun taas pari vuotta sitten tehdyn jätevesipuhdistamon 1,3 M€:n investoinnin laina ja korkokulut jäivät rasittamaan emokuntaa. Avaavan taseen peruspääomaksi vahvistettiin 2 299 058,96€. Menettely ei anna riittävää ja oikeaa kuvaa vesihuoltolaitoksen taloudellisesta tilanteesta eikä täytä vesihuoltolain tarkoitusta. Oikean kuvan antava velkaosuus olisi ollut esimerkiksi 1 M€ 20 vuoden takaisinmaksuajalla ja viitekorko + 1 %:n korolla. Tällöin lyhennys olisi ollut 50 000€ vuodessa ja korko 1. vuotena noin 10 000 €. Lisäksi kunnan olisi pitänyt vaatia osalle peruspääomaa korvausta 1 %, jota voidaan pitää osakeyhtiön osingonjakoa vastaavana menettelynä.

Esimerkiksi Toivakan Lämpö Oy:n perustamisessa marraskuussa 2014 yhtiön velkaosuudeksi määrättiin 101 692 €, jolle oli maksettava 6 kk euribor + 1,5 %:n korko laina-ajan ollessa 15 vuotta ja lyhennys kaksi kertaa vuodessa tasaerin. Yhtiön velkaosuus oli noin kolmannes yhtiön

noin 300 000 €:n omaisuudesta, vaikka yhtiölle siirtyneeseen omaisuuteen ei oltu investoitu noin 10 vuotta tapahtuneen hakelämpökeskuksen perustamisen jälkeen.

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä ei ole eriytetty laskennallisesti lain vaatimaa huleveden osuutta.

Kunnanhallitus täydensi tilinpäätöstä 15.5.2017 lisäämällä siihen lakisääteisen pakollisen vesihuollon toimintakertomuksen. Toimintakertomusta ei ole käsitelty teknisessä lautakunnassa. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomukseen on merkitty tilintarkastajaksi vuoden 2015 tilintarkastaja, vaikka kunnan tilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisö vaihtui jo vuoden 2016 tilien tarkastamisesta alkaen. Toimintakertomus sisältää vajavaisesti kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ja vesihuollon toimintakertomuksesta annettujen suositusten mukaisia tietoja.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että

- vesihuoltolaitoksen maksut päivitetään vesihuoltoyhdistyksen ohjeiden mukaisiksi
- vesihuoltolaitoksen toimintakertomus laaditaan takautuvasti myös vuodelta 2015 ja vuoden 2016 kertomus täydennetään vastaamaan ohjeistusta
- vesiosuuskuntien liiketoimintakaupoista tehdään due diligence -selvitys
- vesihuoltolaitoksen avaava tase oikaistaan vastaamaan todellista tilannetta vesihuoltolain ja kirjanpitolain mukaiseksi
- hulevesi eriytetään lain vaatimalla tavalla.

4.10. Investointihankkeet

Merkittävä osa pienemmistä investointihankkeista jäi toteutumatta tai siirtyi seuraavalle vuodelle. Useita muutoksia ei ole perusteltu. Suunnitelluista 4,3 M€:n investoinneista toteutui vain 3 M€:n osuus (70 %). Investointihankkeiden toteutumattomuus ja viivästyminen heikentävät kunnan elinvoimaisuutta.

Osittain tai kokonaan toteutumatta vuonna 2016 jäivät seuraavat investointihankkeet:

- rivitalo-osakkeen osto
- palvelukeskuksen peruskorjaus ja Idankodin ikkunoiden uusiminen, jotka kunnanvaltuusto päätti jättää toteuttamatta
- Päiväkoti Touhuvakan korjaus ja muutostyöt eskaritilojen muuttamiseksi päivähoitotiloiksi
- vuokratilojen remontit siirtyivät KOY Toivakanhakan toteutettavaksi vuonna 2017
- liikenneväylien valaistus
- teiden luokittelu, joka aloitettiin
- Viisarimäen yritysalueen kunnallistekniikan rakentaminen
- hulevesisuunnitelman laadinta, joka aloitettiin
- yleiskaavoitus
- vesihuoltolaitoksen johtokartoitus, joka aloitettiin

Kunnan suuret investointihankkeet Toivakka-talo, koulukeskuksen C-osa ja tekninen varikko, onnistuivat poikkeuksellisen hyvin, vaikka koulukeskuksen laajennushankkeessa oli haasteita. Hanke toteutui kutakuinkin siten, että suunniteltu käyttöönotto toteutui eikä budjetti ylittynyt merkittävästi. Koulukeskuksen laajennuksen raken-

nuspaikalta löytyi puretun ns. opettajien asuinrivitalon betoniperustukset, vaikka ne olisi tullut poistaa lain mukaan jo rakennuksen purku-urakan yhteydessä. Kunnalle aiheutui useiden kymmenien tuhansien eurojen vahinko rakentamisen aikana tehdystä perustusten purusta.

Tarkastuslautakunta esittää, että

- investointihankkeiden toteutuminen ajallaan varmistetaan
- selvitetään syyt hankkeiden toteutumattomuudelle
- selvitetään koulun C-osan rakennuspaikalta löytyneen purkujätteen syyt ja vastuut

5. Toivakka-tarinan toteutumisen arviointi

Toivakan kuntastrategia eli Toivakka-tarina muodostuu seuraavista osista:

Toivakka-tarina valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 97 § 30.9.2013)

Toivakka-tarinan viestintä- ja markkinointiohjeet (Kv 9 § 27.1.2014)

Toivakka-tarinan henkilöstöluku valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 33 § 14.4.2014)

Toivakka-tarinan maankäyttöosa valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 34 § 14.4.2014)

Toivakka-tarinan elinvoimaohjelma (Kv 42 § 28.9.2015)

Kunnanhallitus on raportoinut Toivakka-tarinan toteutumisesta tilinpäätös 2016 -asiakirjan loppuun 15.5. lisätyllä osuudella. Tarkastuslautakunta on arvioinut Toivakka-tarinan toteutumista alkuperäisten päätösten perusteella.

5.1. Toivakka-tarina valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 97 § 30.9.2013)

Ote: "Toivakka-tarina ohjaa kunnan toimintaa ja sen toimenpiteet jalkautetaan vuosittain hallintokuntien toimintasuunnitelmiin ja talousarvioihin. Näissä kirjauksissa tarina saa selkeät mittarit, joilla tarinan toteutumista voidaan seurata. Hallintokunnat päättävät vuosittain kehittämisen painopisteet, joihin erityisesti keskitytään vuoden aikana ja tavoitteen saavuttamista seurataan lautakuntatasolla sekä koko kunnan osalta tilinpäätöksen yhteydessä." Hallintokunnat ovat melko hyvin näin toimineet kunnanhallitusta lukuunottamatta. Toivakatarinan seuranta on ollut puutteellista.

Ote: "Maaseutumainen ja luonnonkaunis Toivakka on aidosti, kyliensä kautta houkutteleva asuinkunta. Kunnassa asuu vuonna 2016 2630 onnellista toivakkalaista. Olemme kiinteä osa hyvinvoivaa ja kasvavaa Jyväskylän seutukuntaa ja Keski-Suomea." Kunnan asukasmäärä vuoden 2016 lopussa oli 2434. Tavoitteesta on jäänyt noin 200 henkeä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Toivakka-tarinan seuranta on ollut puutteellista ja että keskeisintä tavoitetta eli asukasmäärää 2630 ei ole saavutettu.

5.2. Toivakka-tarinan viestintä- ja markkinointiohjeet (Kv 9 § 27.1.2014)

Otteita asiakirjasta:

"Nämä ohjeet keskittyvät lähinnä ulkoiseen ja markkinointilähtöiseen viestintään."

"Asioiden kriittinen tarkastelu kuuluu tiedotusvälineille vallankäytön vartijoina. Tarvittaessa myös kuntakuvalle negatiivisia asioita sisältäviä tiedotteita on syytä luoda, jotta tiedon oikeellisuus ja avoimuus saavutetaan. Kielteiset asiat on järkevä ilmoittaa asiallisesti ja kiertelemättä itse heti kun siihen on aihetta."

"Kunnanjohtaja laatii yhdessä valitun toimiston kanssa vuosisuunnitelman markkinointitoimenpiteille sekä antaa varsinaiset toimeksiannot yksittäisten toimenpiteiden suunnittelulle ja toteuttamiselle."

"Kullekin viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteelle asetetaan tavoite, jota pystytään mittaamaan. Tavoite voi olla esim. saatujen vastausten, kyselyjen tai kommenttien määrä, osallistujamäärä tapahtumassa, kävijämäärä verkkosivulla tms. Kuntalaisten identiteetin ja yhteisöllisyyden tunteen vahvistumista seurataan muutamalla kysymyksellä vuosittain tehtävässä palvelukyselyssä."

"Kunnan tunnettuuden ja mielikuvan kehittymistä seuraavien mittareiden rakentaminen vaatii merkittäviä taloudellisia panostuksia joihin ei nykytilanteessa ole mahdollista panostaa."

Tarkastuslautakunta katsoo, että Toivakka-tarinan viestintä- ja markkinointitoimenpiteet ovat jääneet osittain toteutumatta, hajanaisiksi ja irrallisiksi yksittäisiksi toimenpiteiksi ja niiden vaikutuksia ei ole mitattu tai ainakaan raportoitu eikä toimenpiteiden avulla ole saavutettu tavoitteeksi asetettuja strategisia päämääriä.

5.3. Toivakka-tarinan henkilöstöluku valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 33 § 14.4.2014)

Toivakka-tarinan henkilöstöluvun tavoitteina olivat mm. seuraavat osittain tai kokonaan toteutumatta jääneet toimenpiteet:

Poliittista päätöksentekoa arvioidaan vuosittain kyselyin ei ole toteutunut.

Vuonna 2014 tehtävänkuvien päivitys ja palkitsemisjärjestelmän kehittäminen on edelleen kesken.

Tavoitteena oli vahvistaa henkilöstöstrategia valtuustokaudelle, jona voidaan pitää vuosittain laadittua henkilöstökertomusta. Toivakan kunnan henkilöstökertomus (henkilöstöraportti 2016) valmistui 18.5.2017 ja hyväksyttiin kunnanhallituksessa 22.5.2017.

Tavoitteeksi asetettua vuosittaista työhyvinvointikyselyä ei toteutettu vuonna 2016.

Ote: " *Strategisten asioiden pitäminen arjessa vaatii organisaatiossa jatkuvaa keskustelua ihmisten johtamiseen liittyvistä asioista ja seuranta niiden toteutumisesta.*"

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- **Toivakka-tarinaa ei ole riittävästi onnistuttu toteuttamaan**
- **henkilöstöasioissa on tapahtunut merkittävää kehitystä valtuustokauden aikana.**

5.4. Toivakka-tarinan maankäyttöosa valtuustokaudelle 2013 – 2016 (Kv 34 § 14.4.2014)

Toivakka-tarinan maankäyttöosan tavoitteina olivat mm. seuraavat osittain tai kokonaan toteutumatta jääneet toimenpiteet:

Valtuustokaudella kaavoitetaan vähintään 40 uutta pientalo- ja rivitalotonttia, mikä toteutui osittain Saarinen II kaavan myötä. Pääosa omakotitonteista oli tarkoitus saada aikaan muuttamalla rantaosayleiskaavojen loma-asuntotontteja omakotitonteiksi, mutta työ on kesken.

Kunta toimii aktiivisesti vuokratalomarkkinoilla varmistaen uusien vuokratalojen syntymisen unohtamatta senioritaloa. Ei ole toteutunut laisinkaan.

Kyläsuunnitelmien laatimisen aktivointi ei ole toteutunut. Ruuhimäelle ei ole laadittu tavoitteena mainittua uutta kyläsuunnitelmaa.

Valtuustokauden tavoitteena oli kaavoittaa 20 hehtaaria teollisuudelle sopivaa aluetta, josta vain Viisarimäen 8,5 ha yritysalueen kaava on toteutumassa. Tavoitteena oli saada Viisarimäen yritystontit myyntiin jo 2015, mutta myynti alkoi vasta keväällä 2017.

Ylävesisäiliötä ei rakennettu valtuustokauden aikana kirkonkylälle, mutta vesihuollon toimivuutta sähkökatkossa turvattiin hankkimalla varavoimakone.

Ote tilinpäätöksestä: ”Kunnassa vuokra-asuntoja on ollut liian vähän. Kysyntää on enemmän kuin mihin on voitu vastata. Senioritalo jäi rakentamatta, koska sen suunnittelusta sijainnista alkoi tulla negatiivista palautetta, talon hinta nousi liian suureksi ja lopulta taloon ei löytynyt asukkaitakaan. ”

Tarkastuslautakunta yhtyy toteamukseen, että kunnassa on vuokra-asuntoja liian vähän ja että kysyntää on enemmän mihin on voitu vastata. Sen sijaan esitetyt perusteet Senioritalon rakentamatta jättämiselle ovat kyseenalaiset. Talon sijainti, hinta eikä vuokralaisten saaminen ole voinut olla tosiasiallinen este rakentamiselle. Sijaintia olisi ollut mahdollista muuttaa. Talon hinta ja siitä johdettu vuokra ei olisi muodostunut yksittäiselle asukkaalle kohtuuttoman suureksi, kun tarkastelu olisi suoritettu asukkaittain eikä suurin ryhmäasumiseen tarkoitettuihin huoneistoittain. Asukkaiden sitovien vuokrasopimusten vaatiminen hyvissä ajoin ennen rakentamispäätöstä on kohtuutonta ja sitä ei edes oltu yritetty tehdä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että maankäyttöosa on vain osittain toteutunut.

5.5. Toivakka-tarinan elinvoimaohjelma (Kv 42 § 28.9.2015)

Toivakka-tarinan elinvoimaohjelman tavoitteina olivat mm. seuraavat osittain tai kokonaan toteutumatta jääneet toimenpiteet:

Viisarimäen teollisuusalueen kaavoitus piti olla valmis 2016, mutta kaava oli lainvoimainen vasta 2017. Tervaskankaan teollisuusalueen kaavoitus piti aloittaa 2016 ja saada valmiiksi 2017, mutta työtä ei ole vielä aloitettu eikä syytä perusteltu.

Molempien uusien teollisuusalueiden jatkuva markkinointi kunnan nettisivulla piti aloittaa 2015, mutta vain Viisarimäen teollisuusalueen markkinointi aloitettiin 2017.

Toivakka-brändin suunnitelma piti valmistua 2015 ja toteutuksen alkaa, mutta suunnitelma ei ole vielä kukaan valmistunut.

Kaksi yksityisesti rakennettua rivitaloa (toinen Saarisen rantaan ja toinen luhtitalo/kaksikerroksinen kerrostalo keskustaan) piti valmistua vuoden 2017 loppuun mennessä ja ikäihmisten rivitalon rakentaminen piti alkaa 2017.

Nisulan eritasoliittymän rakentamisen aikataulu ei ole vielä tiedossa.
Kirkonkylän hidasteet tai kameravalvonta ei ollut ELY-keskuksen budjetissa 2016.
Markkinointisuunnitelmaa ei ole tehty.
Kannustimia uusien asukkaiden ja yrittäjien saamiseksi ja vanhojen asukkaiden säilyttämiseksi kunnan asukasluvun, yritysmäärän ja työpaikkojen kasvattamiseksi ei ole otettu käyttöön eikä tavoitetta saavutettu lukuun ottamatta 300 €:n opiskelijastipendiä (kv 39 § 30.5.2016).

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoimaohjelman toteuttamisessa on pääosin jäänyt toteutumatta Viisarimäen teollisuusalueen kaavaa lukuun ottamatta.

6. Muut arviot

6.1. Toimenpiteet vuoden 2015 arviointikertomuksen johdosta

Kunnanvaltuusto hyväksyi 14.11.2016 (kv 73 §) kunnanhallituksen selvityksen tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa tekemistä havainnoista. Osa kunnanhallituksen selvityksessä esitetyistä toimenpiteistä on toteutunut, mutta osa on jäänyt toteutumatta, kuten tilinpäätöksessä ja tässä asiakirjassa on kerrottu.

6.2. Kunnan talouden kestävyys

Kunnan talouden kestävyys perustuu asukasmäärän kasvuun. Kasvava asukasmäärä tuo lisää tuloja kun taas supistuva asukasmäärä tarkoittaa tulojen vähenemistä. Epäonnistuminen kuntastrategian keskeisimmässä tavoitteessa väestömäärän kasvussa, vaarantaa pysyvästi kunnan elinvoimaisuuden ja siten kunnan olemassaolon edellytykset.

6.3. Varautuminen poikkeustilanteisiin

Sähkökatkokset ovat osoittaneet kunnan varautumisen olevan edelleen hyvin puutteellista, vaikka varautumiseen on tullut parannusta. Kuntaan on hankkinut kaksi siirrettävää varavoimakonetta, joilla pystytään samanaikaisesti turvaamaan vain puhtaan veden pumppaus verkostoon ja yhden kiinteistön varavoima.

Toivakan Lämpö Oy on hankkinut kiinteään voimakoneen turvaamaan hakelämpökeskuksen ja kaukolämpöverkon häiriöttömän toiminnan. Kaukolämpöverkossa olevien kiinteistöjen on itse huolehdittava kiinteistönsä omasta varavoimasta siten, että kaukolämpöverkon kiinteistön sisälle siirtämä lämpö saadaan siirrettyä kiinteistön omaan lämmönjakojärjestelmään.

Kunnan tulee suunnitella pitkäaikaiseen sähköverkon häiriötilanteeseen ja sen aiheuttamien ongelmiin varautumisen. Toiminnalle välttämättömien kiinteistöjen varavoimasyöttö tulee valmistella ja riittävä varavoimakalusto hankkia. Myös polttoainehuolto tulee suunnitella. Toimintaa tulee vuosittain harjoitella.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunnan asukkaiden väestösuojelumahdollisuudet ja -toimenpiteet tulee kartoittaa ja suunnitella ja että varautumista sähköverkon häiriöihin tulee jatkaa ja harjoitella

6.4. Johtaminen

Toivakan akilleenkantapää on ollut ja on johtaminen. Johtamisen puutteiden takia keskeisiä tavoitteita on jäänyt saavuttamatta, toimenpiteitä toteutumatta, mahdollisuuksia hyödyntämättä ja epäkohtiin puuttumatta.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että strategisen johtamisen osaamista parannetaan.

6.5. Toiminnan kehittäminen

Kunnan ulkoisen valvonnan havainnot ja ehdotukset toistavat vuodesta toiseen osittain samoja asioita. Nämä havainnot on syytä kerätä yhteen ja yhdistää muihin havaintoihin.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että ainakin kaikkien arviointikertomusten ja tilintarkastajan raporttien sisältämistä epäkohdista ja ehdotuksista laaditaan lista ja että listan asioiden toteutumista seurataan.

6.6. Tavoitteiden asettaminen

Talousarviossa asetetut tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit ovat olleet osin hyväksi tavoitteeksi, toimenpiteeksi ja mittariksi sopimattomia. Lakisääteisten velvoitteiden täyttämistä ei voida pitää hyvänä tavoitteena, koska se on toiminnan minimitaso, joka tulisi vähintään saavuttaa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että talousarvioprosessin alussa asetetaan tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit, jotka tarkistetaan talousarvioprosessin lopussa tarkentuneisiin resursseihin.

6.7. Kriisikuntakriteerien täytyminen

Kunta voidaan nimetä pelkästään sen perusteella kriisikunnaksi, jos kertynyttä alijäämää on ollut edellisenä vuotena yli 1 000 euroa ja sitä edellisenä vuotena yli 500 euroa asukasta kohden.

Toinen tapa joutua kriisikunnaksi on se, että kaikkien alla lueteltujen kuuden kriteerin raja-arvot täyttyvät samanaikaisesti seuraavasti:

1. Kunnan vuosikate on ilman kuntien valtionosuuslain mukaan myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusavustusta negatiivinen;
2. Kunnan asukasta kohti laskettu lainamäärä ylittää kaikkien kuntien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
3. Kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää;
4. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 0,5 yksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
5. Kunnan omavaraisuusaste on alle 50 prosenttia;
6. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia.

Toivakan kunta ei täytä kriisikuntakriteereitä kummallakaan tavalla arvioituna. Alijäämää ei ole ja toisen tavan kuudesta kohdasta täytyy vain tuloveroprosenttia (4. kohta), omavaraisuutta (5. kohta) ja suhteellista velkaantuneisuutta (6. kohta) ja koskevat kriteerit.

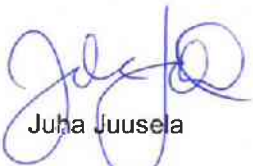
Tarkastuslautakunta esittää, että kriisikuntakriteerien tarkastelu otetaan osaksi tilinpäätösasiakirjaa omana kokonaisuutenaan.

Lopuksi

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2016 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kunnanhallituksen selvityksen niin, että se voidaan käsitellä 2017 syyskaudella kunnanvaltuuston kokouksessa ja ottaa huomioon vuoden 2018 toimintaa suunniteltaessa.

Toivakassa 24.5.2017

Toivakan kunnan tarkastuslautakunta

Juha Juusela
puheenjohtaja

Varja Oksanen
varapuheenjohtaja

Ahti Heinonen
jäsen

Ritva Nyppönen
jäsen

Topi Saarelainen
jäsen